

Jazz jazz jazz - historien

Hvor stammer jazzen fra?

Igennem to århundreder blev millioner af afrikanere revet bort fra deres landsbyer og afskibet til USA for at arbejde som slaver –

De kom fra

- Vestafrikas kyst
- Elfenbenskysten
- Guldkysten
- Slavekysten

Der var også sorte slavehandlere – de boede mest ved kysterne. De tog på plyndringstogter mod nord og solgte slaverne til de hvide europæiske købmænd.

Slaverne fra nord spillede ikke så meget på trommer, deres instrumenter var mest strengeinstrumenter – *kora* og *seron* med mere end 20 strenge og *banyaen* – forgængeren for banjoen samt primitive violiner.

Strengeinstrumenter var almindelige i Ægyptisk musikkultur. Købmænd bragte instrumenter Syd og vestpå årh. før kr. via kystens slavehandlere, der sejlede t/Amerika. Den ægyptiske tradition har altså også påvirket jazzen.

Trommeslagning var forbudt i USA, fordi det kunne bruges til at sende oprørsbudskaber.

Plantageejerne havde tit sorte slaver som elskerinder (Lady Days tipoldemor). De raceblandede børn, der kom ud af de forhold hed **kreolere**. Socialt og økonomisk opadstigende mellemklasse. Børnene blev sendt til franske universiteter fik klassisk musik uddannelse.

- lærte noder
- var 'mere' end de sorte
- klassisk uddannelse
- engelske salmer

Slaveriet blev ophævet i USA efter borgerkrigen den 22. september 1862. Herefter deltes Nord- og Sydamerika. I nord mente man at hver frigiven slave skulle eje 40 acres jord og et muldyr og have stemmeret. Det blev de gamle plantageejere ret sure over – det gik jo ud over deres

jorde. Smarte politikere manipulerede med de sorte så 'jord til alle' blev fiasko.

Efter borgerkrigen blev New Orleans oversvømmet af sydstathærens aflagte instrumenter. Banjoen og violinen blev kasseret og der blev bestilt guitarer på postordre. De sorte begyndte nu at spille deres egen musik med europæiske instrumenter.

Samtidig opstod gospelsange. Prædikanten lovpriste Gud med sin hæse stemme og blev svaret af koret. Oprindelig work songs, som havde overlevet i straffelejrene i Mississippi, Texas og Louisiana.

Sorte frigivne slaver arbejdede som tjenestefolk hos de hvide og kom i berøring med europæisk kammermusik.

Da de sorte byttede markernes elendighed ud med fabrikslivets elendighed forandredes deres musik.

New Orleans var som havneby centrum for handel. Befolkningen var en blanding af sorte negre, lyshudede negre – kreolere – og hvide. Der blev spillet musik til alle lejligheder og der var mange bands, der marcherede gennem byen. De forskellige orkestre – kaster - konkurrerede mod hinanden om hvem der kunne spille længst, mest, bedst – altid var der konkurrence.

Elementer fra

- folkelig musik (blues, worksong (~ lange klagende vekselsange, hvor arb.lederen sang en strofe – slaverne svarede i kor)),
- Underholdnings- og kunstmusik (ragtime, march fra kreolerne bl.a.) og
- religiøs musik (spiritual, gospel)

indgik i udviklingen af den nye musik, som blev til omkring århundredskiftet (→1900).

Negrene havde ingen erfaring med landbrug og det første høstudbytte var meget dårligt, så den økonomiske balance blev ødelagt.

Ku Klux Klan indledte en terrorkampagne mod de sorte.

Raceadskillelsen blev til lov:

- Når de sorte rejste med toget, skulle de køre i 'Jim Crow'-vogne.
- De sorte måtte ikke bo på hvide hoteller eller bruge hvide toiletter og restauranter
- De sorte skulle bruge særlige vandposter
- De sorte skulle have egne læger og tandlæger

Jazz jazz jazz - historien

- De sorte skulle have egne kirker
De sorte havde ingen adgang til de hvides underholdning, gudstjenester, transport eller liv.

Negrene førte en ussel tilværelse – de var udelukket fra de hvides samfund. Sprog og kultur var frataget dem. Nu fødtes nye musikformer: Gospel-sange – fra kirken – blanding af kaldesangen fra plantagetiden - worksong og de engelske salmer.

Kreolerne kom til at dele skæbne med de sorte med den nye raceadskillelseslov. De blev udstødt af det fine, hvide selskab. Nu var grunden lagt til sammenblanding af den europæiske musik, som kreolerne var oplært med og mestrede og den sorte, afrikanske musik.

Da de hvide opdagede de sortes nye musikstile, efterlignede de dem – det var nemlig kun hvide, der kunne blive stjerner (fik optaget deres musik på plader:

The King of Ragtime blev Mike Bernard – hvid

The King of Jazz – Paul Whiteman

The King of Swing – Benny Goodman

The King of Rock and Roll – Elvis Presley såmænd

Sorte

Skæbner: **Pinetop Smiths** opfandt Boogie-woogien – solgte rettighederne til hajer – en sort og en hvid, som stadig får roalty, hver gang boogie-woogie bliver brugt, for 1\$. En uge senere blev han dræbt af et skud.

Sonny Boy Williamson – harmonikaspiller og orkesterleder indspillede plader i Chicago blev myrdet en dag på vej hjem fra en klub

Scott Joplin 24. nov. 1868. Hans far var tidligere slave, spillede violin. Moren var sangerinde.

SJ blev undervist gratis af en tysk professor i klaverspil

- hans klaverspil blev kendt.
- SJ's far kunne ikke lide hans spil, så **SJ** rejste og fik job i Sedalia (Maple Leaf klubben). Han meldte sig ind på uni for sorte.
- **SJ** forsøgte at få udgivet 'Maple Leaf Rag' – først forgæves. Men en dag kom en hvid mand ind i Maple

Leaf og hørte **SJ**'s musik. Han bad ham kigge ind i hans forretning næste dag og tage sine kompositioner med. Manden hed **John Stark**. Han havde tidligere solgt flødeis. Ragtimens historie blev knyttet til disse 2 mænd.

- De 12 første år solgte Maple Leaf Rag **400.000** eksemplarer.
- Med denne succes kunne **SJ** flytte til St. Louis med sin kone og afslutte sit omflakkende liv og fortsætte som klaverlærer og komponist. Konen havde et pensionat.
- **Stark** fik råd til sin egen trykpresse, så han kunne udgive, hvad han havde lyst til.
- **SJ** boede kun 3 gader fra det førende horehus 'The Rose Bud'. Han blev tiltrukket af andre musikere som kom og spillede. **Lous Chauvin** som var den mest begavede af klaverspillerne var kun 17 år.

Patterson udtaler om Lous Chauvin:

- Han var 1 meter og 65 høj og vejede aldrig mere end 65 kg. Han så sart ud med sine lange, slanke hænder, men han var voldsom og stærk. Han spillede aldrig hasard, men blev oppe hele natten, svirrede og horede. Han tilbød kvinder, men behandlede dem som det skidt, han trådte på. Han havde flere på én gang. Han holdt også meget af whisky, men det var, som om han først rigtigt levede, når han sad ved klaveret. Der er nok ingen tvivl om, at han endte med at ryge opium. **Chauvin** døde i 1908 efter 23 dage på hospitalet i Chicago.

Scott Joplin stræbte efter social anseelse og kommerciel succes.

- **SJ** mistede en datter – kun 2 mdr. gl. Hun døde af sygdom. **SJ** blev skilt og forlod St. Louis.

Ragtime oversvømmede markedet. Alle ville lære at spille ragtime. En dansker **Alex W. Christensen** startede som 22 årig en ragtimeskole i 1923. Hans skoler bredte sig over hele Amerika og fik mere end

Jazz jazz jazz - historien

200.000 indmeldelser. I 1935 var antallet steget til ½ million og Axel W. Christensen blev hyldet som '**Ragtime tsaren**'.

Stark og Joplin prøvede deres lykke i New York. Det blev en fiasko for begge. Da **Starks** kone døde, opgav han sit kontor og tog hjem til trykpressen i St. Louis.

SJ ændrede personlighed. Han blev nedtrykt til tider og superopstemt til tider. Når han var nedtrykt, kunne han ikke spille klaver bedre end en begynder. Folk troede efterhånden ikke på, at han selv havde lavet sine kompositioner selv – nogle troede, at han havde stjålet dem.

SJ blev mere og mere syg. Hans depression tiltog. Hans 2. kone fik ham til sidst tvangsindlagt på en sindssygeanstalt.

SJ døde 1917 et halvt år efter indlæggelsen. Årsag: Syfilis og Dementia Paralytica.

Sorte efterlignede de hvide plantageejerers dans, som blev til cakewalk. De hvide efterlignede også negrene – bla ved at sværte ansigterne til og optræde som negre.

Det var forbudt for negre at optræde på de hvides steder, så de spillede typisk på bordeller og barer.

I **Kansas City** blev der også spillet Jazz. Også på samme tid som i New Orleans og Storyville. Ingen kan altså 'tage patent' på jazz.

Storyville var en by fyldt med bordeller og barer. Den blev i 1989 udpeget som distrikt for prostitution. **Der blev spillet jazz 10 år før Storyville opstod.** Her blev spillet meget Honkytonk-klavermusik og ragtime. I de store danse- og forlystelseshaller blev der spillet Jazz. Der var megen kriminalitet – der blev begået mange mord. **Louis Armstrong** er født i Storyville. Fra 1897-1917 var der liv og glade dage her. Men efterhånden blev byen affolket og byen blev endelig lukket i 1917 af flåden, som sagde, at det var ulovligt at drive bordeller indenfor 8 km fra en militærforlægning. Jazzmusikerne søgte mod Chicago, Detroit, Cleveland og Pittsburg for at finde arbejde. Der ernærede sig som daglejere – musik var deres hobby.

Jazzen spredte sig via **Chicago** til **New York**.

Billy Holliday blev født 07.04.1915 i Baltimore. Hendes mor var kun 14, da hun fik Billy.

Billys tipoldemor var slave hos en plantageejer. Han blev far til 16 af tipoldemorens børn, hvoraf kun et barn overlevede.

Billy opvoksede hos sin bedstemor, som hun elskede meget. Bedstemoren havde en sygdom, som gjorde, at hun måtte sidde op og sove. Hvis hun lagde sig ned ville hun ikke kunne ånde. En dag beder hun Billy om at lægge sig ned. Billy kender ikke til hendes sygdom, så hun lægger hende ned og sover til middag sammen med hende. Da Billy vågner ligger hun i bedstemorens arme og kan ikke komme fri – bedstemoren er død.

Billy og hendes mor arbejdede med at skrubbe og skure for de rige. Billy elskede at synge, men det var ikke førend hendes mor lå meget syg og ude af stand til at arbejde, at Billy i desperation søgte job som danser i en bar, at man opdagede hendes sangtalent – for danse kunne hun i hvert fald ikke.

Billy levede et hårdt liv.

- Hun blev voldtaget 3 gange i sit liv.
- Hun var prostitueret før hun blev kendt.
- blev fængslet for prostitution som 14 årig
- Hun var stofmisbruger
- Hendes mænd behandlede hende dårligt – bankede hende ect.

Billy blev kaldt 'Lady Day' – hun døde 17.07.1959 – 44 år gammel

I 1920'erne blev det forbudt i USA. Det var forbudt at købe/sælge/drikke alkohol. Jazzen gik under jorden. Trompetister blev fyret i smugkroerne, fordi de larmede.

Gangsterverden florerede i Chicago. Der opstod en del orkestre. Underverdenen blev styret af mafiaen. Al Capone havde sin blomstringstid her. Han kom ind på en smugkro og beordrede bulen lukket, gav ejeren 2000\$ og så spillede orkesteret kun for Capone. Dette skiftede mellem de rivaliserende bander.

I **Chicago** voksede den sorte befolkningsdel kolossalt mellem **1900 – 1930** – fra 30.000 indbyggere til 234.000. De boede i South Side – også

Jazz jazz jazz - historien

kaldet the Black Belt. Her blev spillet blues og jazz. Den første Jazz-indspilning blev lavet i **1923** i Chicago. Det blev den største by, hvad Jazz angår, fordi kreolere og New Orleans musikere havde slået sig ned der.

Raceadskillelsen fortsatte, men de hvide besøgte de sortes klubber. En hvid fortæller:

'En 5-6 stykker af os plejede at tage ned til South Side, hvor deres klubber lå. Vores hudfarve var ret usædvanlig på de kanter, men de sorte vidste, at vi kom for at høre deres musik, så der var ingen, der tog anstød af os. Jeg kan huske, at en kæmpe stor sort dørvogter, der vejede næsten 200 kg, engang sagde til os: 'Jeg kan se, at I små hvide drenge alle sammen er kommet i aften for at få musikundervisning'.

Bl.a. **Louis Armstrong** spillede i en sådan klub. Han var barnebarn af frigivne slaver. Hans første rigtige koncert blev afholdt i Palladium i London.

1925 – 1928 lavede Louis Armstrong nogle optagelser med sine bands 'Hot Five' og 'Hot Seven', som blev berømte og gik verden rundt.

Der blev ikke spillet meget Jazz i **New York** i 20'erne. Man kendte kun Jazz fra de hvide bands. Folk fra hele USA fra middelklassen begyndte at interessere sig for Jazz. De var veluddannede – fra konservatoriet og havde ikke samme kulturelle baggrund som de sorte.

Duke Ellington født 29. april 1899 i et middelstandshjem i Washington DC var oprindeligt plakattegner.

1927 fik han arbejde som bandleder i 'Cotton Club Harlem'

Beboppen blev skabt af **Chalie Parker** og **Dizzy Gillespie**. En genre som spilles i forrygende tempo.

Blues er

- sort folkemusik
- grundlæggende følelsesmæssig reaktion på undertrykkende miljø
- 'de udstødtes sang'
- handler om at klare tilværelsen i et samfund med sociale og økonomisk ulighed

Radioen havde monopol på, hvad der skulle spilles. De betalte forlagene. Men da de fordoblede taksterne, søgte radioen andre veje. De lavede 'Amateur night' fra Apollo, hvor de præsenterede sort musik for første gang for det hvide publikum. Det blev en bragende succes. Mange forlag gik ned og radioen overtog.